

Psikolojik Danışman Adaylarına Psikolojik Danışma Becerilerinin Kazandırılması: Karşılaştırmalı Bir İnceleme*

Teaching Counseling Skills to Counselor Trainees: A Comparative Study

Betül MEYDAN**

ÖZ: Bu araştırmanın amacı, Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki psikolojik danışma becerileri eğitimine ilişkin mevcut durumu incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, ulusal ve uluslararası literatür psikolojik danışman eğitimi ve psikolojik danışma becerileri eğitimi kavramları kapsamında taranmıştır. Ardından, Türkiye'de ve Amerika Birleşik Devletleri'nde psikolojik danışma becerilerinin yeri; psikolojik danışma becerilerine ilişkin çeşitli tanımlamalar ve sınıflandırmalar; sistemli ve yapılandırılmış beceri eğitim programları ve üniversitelerde psikolojik danışman adaylarına psikolojik danışma becerilerinin kazandırılmasına ilişkin yürütülen derslerin mevcut durumu betimlenmiştir. Sonuç olarak, araştırmadan elde edilen sonuçlar ilgili ulusal ve uluslararası literatür ışığında tartışılmış ve Türkiye'deki psikolojik danışma becerileri eğitimine ilişkin bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: psikolojik danışman eğitimi, psikolojik danışma becerileri eğitimi, psikolojik danışman adayları.

ABSTRACT: The purpose of this study was to examine the current situation of counseling skills training in the United States and Turkey. In accordance with this purpose, national and international literature was reviewed within the scope of counselor education and counseling skills training. Afterwards, the place of counseling skills in counselor education, several descriptions and classifications of counseling skills, numerous systematic and structured counseling skills training programs and the current situation of counseling skills courses aiming at teaching counseling skills to counselor trainees at universities were described. Consequently, the results obtained from the study were discussed in the lights of national and international literature and some suggestions were proposed regarding counseling skills training in Turkey.

Keywords: counselor education, counseling skills training, counselor trainees.

1. GİRİŞ

Etkili psikolojik danışma yardımının en temel koşullarından biri psikolojik yardımı veren kişinin etkili bir psikolojik danışman olmasıdır (Hackney ve Cormier 2005). Etkili bir psikolojik danışman olmak ise hem kuramsal anlamda belli bilgi ve becerilere sahip olmayı (Cormier ve Nurius 2003; Gibson ve Mitchell 2008; Whiston ve Coker 2000) hem de bunları psikolojik danışma uygulamaları ile pekiştirmeyi (Blocher 1983; Loganbill, Hardy ve Delworth 1982; Mayfield, Kardash ve Kivlighan 1999) gerektirir. Söz konusu bu bilgi ve becerileri psikolojik danışman adaylarına kazandırmanın ve onlara uygulama yapma fırsatı vermenin yolu formal eğitimden geçmektedir (Gladding 2000).

Psikolojik danışman eğitiminde, özellikle bu eğitimin öğeleri ve niteliği söz konusu olduğunda, Amerika Birleşik Devletleri'nin (A.B.D) hatırı sayılır bir üstünlüğü vardır. Psikolojik danışmanlık mesleğinin temelleri 1900'lü yılların başında A.B.D'de atılmıştır (Gladding 2000). Bununla birlikte, bu tarihten itibaren, psikolojik danışmanlık mesleğinin diğer ülkelere yayılmasında ve gelişmesinde A.B.D kritik bir rol oynamıştır. Buna ek olarak A.B.D'de psikolojik danışman eğitimi konusunda o yıllardan itibaren pek çok araştırma yapılmış ve yeterlik alanlarının belirlenmesi, uygulama öncesi (prepracticum) ve uygulama (practicum)

* Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Yrd. Doç. Dr. Mine Aladağ danışmanlığında yürütülen "Psikolojik Danışman Adaylarının İçerik Yansıtma ve Duygu Yansıtma Becerilerine İlişkin Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinin bir kısmıdır ve X. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr., Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İzmir-Türkiye, e-posta: betul.meydan@ege.edu.tr

derslerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi, akreditasyon sürecinin yapılandırılması gibi psikolojik danışman eğitimin niteliğinin artırılmasını amaçlayan pek çok adım atılmıştır. Bu nedenle, bu çalışmada öncelikle A.B.D’de ve daha sonra Türkiye’de psikolojik danışman eğitimi kapsamındaki psikolojik danışma becerileri eğitiminin mevcut durumu betimlenmiştir. Daha sonra, ilgili ulusal ve uluslararası literatür göz önüne alınarak Türkiye’de psikolojik danışma becerileri eğitiminin mevcut durumunun geliştirilmesine ve daha etkili olabilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

2. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ’NDE PSİKOLOJİK DANIŞMAN EĞİTİMİ KAPSAMINDA PSİKOLOJİK DANIŞMA BECERİLERİ EĞİTİMİ

2.1. Psikolojik Danışman Eğitiminde Psikolojik Danışman Adaylarına Kazandırılması Gereken Yeterlikler Kapsamında Psikolojik Danışma Becerilerinin Yeri

A.B.D’de psikolojik danışman eğitim programları incelendiğinde, söz konusu eğitimin üniversitelerde lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) programları yoluyla verildiği ve bu programların belli standartlara dayandırıldığı görülmektedir. Psikolojik danışman eğitimine ilişkin söz konusu standartlar ilk olarak 1981 yılında kurulan Psikolojik Danışma ve İlgili Programların Akreditasyonu Kurulu (The Council for Accreditation of Counseling and Related Programs [CACREP]) tarafından belirlenmiştir (Adams 2006). Psikolojik danışman adaylarına “bilgi ve becerilerin kazandırılması” ve “uygulama yaptırılması”ni gerektiren bu standartlar belli aralıklarla psikolojik danışman eğitiminin ihtiyaçları doğrultusunda güncellenmektedir.

Söz konusu standartlar CACREP tarafından son olarak 2009 yılında güncellenmiştir. CACREP (2009) standartlarına göre tüm psikolojik danışman adaylarının sekiz temel yeterlik alanında yeterlik kazanmaları beklenmektedir. En son belirlenen bu standartlara göre bir psikolojik danışman eğitim programının sahip olması gereken sekiz temel yeterlik alanı; a) profesyonel kimlik, b) sosyal ve kültürel çeşitlilik, c) insan gelişimi, d) mesleki gelişim, e) yardım ilişkileri, f) grup çalışmaları, g) bireyi tanıma, h) araştırma ve program değerlendirilmedir.

Sözü edilen sekiz yeterlik alanı arasında yer alan ve psikolojik danışma ve konsültasyon süreçlerine ilişkin kültüre duyarlı bir anlayış kazandırmayı hedefleyen önemli alanlardan biri olan “yardım ilişkileri (helping relationships)” yeterlik alanı; a) psikolojik danışma sürecinde arzu edilen sonuçlara ulaşılmasına ve bu sonuçların danışanın iyiliğine dönük olmasına ilişkin bir yönelimi, b) psikolojik danışma sürecini etkileyecek psikolojik danışman özelliklerini ve davranışlarını, c) psikolojik danışma temel ve ileri düzey becerilerini, d) danışan sorun/sorunlarının kavramlaştırılmasında kullanılabilecek psikolojik danışma kuramlarını ve uygun kuramı seçebilme yetisini, e) aile değerlendirmesi ve aile psikolojik danışmanlığı için aile ve diğer sistem yaklaşımlarına ilişkin bir anlayışı yerleştirmeyi, e) konsültasyon sürecine ilişkin bir anlayış kazandırmayı ve kişisel konsültasyon modelini geliştirmeyi, f) krize müdahale ve intiharı önleme müdahalelerini kazandırmayı içermektedir (CACREP, 2009). Özetle, “yardım ilişkileri (helping relationships)” yeterlik alanı içerisinde “psikolojik danışma becerileri”nin önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. Verilen öneme paralel olarak psikolojik danışma becerileri eğitiminin A.B.D’deki tarihsel gelişimi incelendiğinde, psikolojik danışma becerilerinin farklı kuramcılar tarafından tanımlanıp sınıflandırıldığı ve beceri eğitim programları geliştirildiği görülmektedir.

2.2. Psikolojik Danışma Becerilerinin Çeşitli Tanımlamaları, Sınıflandırmaları ve Eğitim Programları

Psikolojik danışma becerilerine ilişkin uluslararası literatür incelendiğinde de, psikolojik danışma becerileri ile ilgili farklı bazı tanımların yapıldığı görülmektedir. Egan (1997), psikolojik danışma becerilerinin “psikolojik danışmanı psikolojik danışman yaptığını” ve “bu beceriler olmadan psikolojik danışman’ın becerikli olmayacağını” (s. 24) belirterek psikolojik

danışma becerilerinin önemini vurgulamaktadır. Hill ve O'Brien (1999) ise "yardım becerileri" olarak adlandırdıkları psikolojik danışma becerilerini, "danışanlarla yardım ilişkisi kurmada etkili olan ve onların yaşamlarını devam ettirmelerini sağlayan sözel ve sözel olmayan iletişim becerileri" olarak tanımlamaktadırlar. Bununla birlikte, Ivey ve Ivey'nin (2003) her bir psikolojik danışma becerisini "mikrobeceri" olarak adlandırdığı tanımında, "mikrobeceri, danışanla etkileşim kurarken psikolojik danışmana yardımcı olan ve psikolojik danışma oturumlarında kullanılan iletişim becerilerinden her biri" (s. 22) olarak geçmektedir. Tanımlar incelendiğinde, psikolojik danışma becerilerinin, hem sözel hem de sözel olmayan becerilerden meydana geldiği ve en temel işlevlerinin psikolojik danışmanların danışanları ile iletişim kurmasını sağlamak olduğu görülmektedir.

Psikolojik danışma becerilerini psikolojik danışman adaylarına kazandırma sürecinde ise Egan (1997), Hill ve O'Brien (1999), Truax ve Carkhuff (1967) ve Carkhuff (2000), Ivey ve Ivey'nin (2003) becerileri sınıfladıkları görülmektedir. Egan (1997), psikolojik danışma becerilerini psikolojik danışma sürecindeki üç aşamaya göre sınıflamıştır. Birinci aşama olan "Danışanlara Değiştirmeleri Gereken Temel Konuları Keşfetmelerinde Yardım Etme (Helping Clients Clarify the Key Issues Calling for Change)" aşamasında psikolojik danışmanın kullanması olası beceriler başlangıç düzeyinde doğru empati, saygı, içtenlik ve açık olma olarak belirlenmişken; ikinci aşama olan "İstek ve İhtiyaçlarını Netleştirmelerinde Danışanlara Yardım Etme (Helping Clients What They Need and Want)" aşamasındaki psikolojik danışma becerileri ileri düzeyde doğru empati, kendini açığa vurma, anlık olma ve yüzleştirme olarak belirlenmiştir. "Amaçlarına Ulaşmalarını Sağlayacak Yöntemler Geliştirmelerinde Danışanlara Yardım Etme (Helping Clients Develop Strategies to Accomplish Their Goals)" aşaması olan son aşamada ise tanımlanan beceriler birinci ve ikinci aşamadaki tüm beceriler ile eylem programlarının düzenlenmesi ve destek becerileridir (Egan 1997). Hill ve O'Brien (1999), "Yardım Becerileri Sistemi"nde "Keşfetme (Exploration)", "İçgörü Kazanma (Insight)" ve "Eylem (Action)" aşamalarından oluşan üç aşamalı bir modeli tanımlamaktadır. Her aşama belli psikolojik danışma becerilerinin kazandırılmasını içermektedir. "Keşfetme (Exploration)" aşamasında rahatlatma, kapalı uçlu soru sorma, açık uçlu soru sorma, yeniden ifadelendirme ve duygu yansıtma becerileri yer alırken, "İçgörü Kazanma (Insight)" aşamasında yüzleştirme, yorumlama, kendini açma, anlık olma (immediacy) ve son aşama olan "Eylem (Action)" aşamasında bilgi verme ve yönlendirme becerileri yer almaktadır. Carkhuff'un (2000) psikolojik danışma becerilerini "Tepki Verme (Responding)", "Kişiselleştirme (Personalizing)" ve "Adım Atma (Initiating)" olarak sınıfladığı görülmektedir. Bu aşamalarda bulunan becerilerin psikolojik danışman adaylarına kazandırılmasının öncesinde eğitim süreci "Dikkati Verme (Attending)" becerisinin kazandırılması ile başlamaktadır. Sonrasında, "Tepki Verme (Responding)" aşamasında içeriğe tepki verme, duyguya tepki verme, anlama tepki verme becerileri; "Kişiselleştirme (Personalizing)" aşamasında anlamı kişiselleştirme, sorunu kişiselleştirme ve amacı kişiselleştirme becerileri ve son aşama olan "Adım Atma (Initiating)" aşamasında amaçları tanımlama, değişim için program oluşturma, pekiştireçleri plânlama, değişimi sağlayacak adımlar için hazırlık yapma ve adımları gözden geçirme becerileri kazandırılmaya çalışılmaktadır. Ivey ve Ivey (2003) ise psikolojik danışma sürecini "Danışanın Hikâyesini Duyma (Hearing Client Stories)" ve "Danışanın Yeni Bir Hikâye Oluşturmasına Yardım Etme (Helping Clients Generate New Stories That Lead to Action)" şeklinde sınıflandırmaktadır. Söz konusu aşamalarda yer alan psikolojik danışma becerilerini ise en az karmaşıktan daha karmaşığa doğru giden bir hiyerarşi üzerinde dikkati verme becerisinden başlayarak açık ve kapalı uçlu soru sorma, danışanı gözlemlleme becerileri, cesaretlendirme, içerik yansıtma, özetleme, duygu yansıtma, yüzleştirme, odaklanma, anlamı yansıtma ve etkileme becerileri olarak sınıflamaktadır. Psikolojik danışma becerilerine ilişkin Egan (1997) ve Hill ve O'Brien (1999), Carkhuff (2000) ve Ivey ve Ivey'nin (2003) sınıflamalarının yanı sıra ayrıca, söz konusu becerilerin "temel" ve "ileri" düzey beceriler olarak sınıflandırılmasının da genel bir kabul gördüğü bilinmektedir (Ivey ve Ivey 2003; Longborg, Daniels, Hammond, Houghton-Wenger ve

Brace 1991). Temel psikolojik danışma becerileri dikkati verme, açık ve kapalı uçlu soru sorma, danışanı gözleme, içerik yansıtma, duygu yansıtma ve özetleme becerilerini kapsarken, ileri düzey beceriler ise yüzleştirme, kendini açma, anlamı yansıtma ve odaklanma becerilerini kapsamaktadır.

Ayrıca farklı kuramcılar tarafından tanımlanan ve sınıflandırılan psikolojik danışma becerilerinin psikolojik danışman adaylarına nasıl kazandırılacağı noktasında beceri eğitim programlarının kullanılması izlenen yollardan biri olarak bilinmektedir. Günümüzde, psikolojik danışman adaylarına psikolojik danışma becerilerini kazandırmayı hedefleyen beceri eğitim programlarından en sık kullanılanlar Ivey, Normington, Miller, Morril ve Haase (1965) tarafından geliştirilen Mikro Beceri Eğitimi (Microcounseling/Microtraining), Kagan, Kratwohl, Farquhar, Harvey, Ward, Fuller, Hartzel ve Woody (1965) tarafından geliştirilen Kişiler Arası Süreci Hatırlama Tekniği (Interpersonal Process Recall), Truax ve Carkhuff (1967) tarafından geliştirilen Kişilerarası İlişkileri Geliştirme (Human Relations Development) ve Hill ve O'Brien'in (1999) geliştirdiği Yardım Becerileri Sistemi (Helping Skills Systems)'dir (Daniels, 1994). Söz konusu beceri eğitim programlarından hangisinin psikolojik danışma becerilerinin kazandırılmasında daha etkili olduğuna ilişkin yapılan çalışmalar, söz konusu beceri eğitim programlarının her birinin psikolojik danışma becerilerini kazandırma açısından etkili programlar olduğunu ortaya çıkarmıştır (Baker, Daniels ve Greeley 1990; Brown ve Lent 2008; Daniels, 1994; 2003).

2.3. Üniversitelerde Psikolojik Danışman Adaylarına Psikolojik Danışma Becerilerinin Kazandırılmasına İlişkin İzlenen Dersler

Üniversitelerdeki psikolojik danışman eğitim programları incelendiğinde, psikolojik danışma becerilerini kazandırmayı amaçlayan eğitimin “uygulama öncesi (prepracticum)”, “uygulama (practicum)” ve “kurum deneyimi (internship)” olmak üzere üç temel öğeden oluştuğu görülmektedir (CACREP 2009). Bu öğeler çerçevesinde, uygulama öncesindeki derslerde, sınıf ortamında kazandırılmaya çalışılan psikolojik danışma becerilerinin, uygulama ve kurum deneyimi dersleri kapsamında gerçek psikolojik danışma uygulamaları ile bütünleştirilmesi hedeflenmektedir (Bradley ve Fiorini 1999; CACREP 2009; Whiston ve Coker 2000). “Psikolojik Danışma Becerileri (Counseling Skills)”, “Psikolojik Danışma Teknikleri (Counseling Techniques)”, “Psikolojik Danışma Kuramları (Counseling Theories)” ve “Yardım Becerileri (Helping Skills)” olarak adlandırılan uygulama öncesi derslerde öğretim ve sınıf içi yaşantılar harmanlanmaktadır (Levitov, Fall ve Jennings 1999). Öğretim elemanın didaktik olarak sunduğu bilgilerden sonra sınıf içi uygulamalar başlamaktadır. Söz konusu uygulamalarda sınıftan bir psikolojik danışman adayının psikolojik danışman, diğer bir psikolojik danışman adayının danışan olduğu uygulamalar yapılmaktadır. Sınıftaki diğer psikolojik danışman adayları ve öğretim elemanı (süpervizyon veren kişi) ise uygulamayı gözlemektedir. Böylece, sınıf içi uygulamalar ile psikolojik danışman adayları birbirleri ile psikolojik danışma yaparak hem danışan olmayı deneyimlemekte hem de gerçek uygulamalar öncesinde deneyim kazanmaktadırlar. Bununla birlikte, birbirlerini gözlemekte ve birbirlerine geri bildirim verme olanağı bulmaktadırlar. Psikolojik danışman adaylarının gerçek psikolojik danışma uygulamaları sırasında danışanlarına zarar vermelerinin önlenmesi çok kritik olduğundan, adaylara öncelikle sınıf içi uygulamalar yoluyla becerilerin kazandırılmaya çalışılması eğitimin ilk aşamalarından biri olarak düşünülmektedir (Hill, Stahl ve Roffman 2007). Bununla birlikte, uygulama öncesindeki derslerle sınıf içinde yapılan bu uygulamalar psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışman rolüne alışmalarını sağlamakta ve mesleki kimlik gelişimlerini kolaylaştırmaktadır (Levitov, Fall ve Jennings 1999).

“Psikolojik Danışma Uygulaması ve Süpervizyonu (Counseling Practicum and Supervision)” ve benzeri isimlerle eğitim programlarında yer alan uygulama (practicum) derslerinde uygulama öncesindeki derslerini başarıyla tamamlamış bir psikolojik danışman

adayının uygulama gerekliliklerini de yerine getirmesi beklenmektedir (CACREP 2009). CACREP (2009) tarafından “Profesyonel Uygulama (Professional Practice)” adı altında belirlenen standartlara göre “Uygulama (practicum)”, psikolojik danışma becerilerinin süpervizyon altında yapılan psikolojik danışma uygulaması ile pekiştirilmesini amaçlamaktadır. Psikolojik danışman adaylarının en az 100 saat süpervizyon altında uygulama yaşantısı geçirmeleri gerekmektedir. Söz konusu 100 saatlik psikolojik danışma uygulamasının 40 saatlik kısmını, gerçek danışanlarla psikolojik danışma yapma oluşturmaktadır. Kalan 60 saatlik kısmını ise uygulama dersleri süresince her psikolojik danışman adayının uygulama sürecindeki performansına ilişkin süpervizyon alması oluşturmaktadır. Söz konusu süpervizyon iki boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlardan biri psikolojik danışman adayının ilgili kurumda yapacağı psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarından sorumlu kurum psikolojik danışmanından (site supervisor) süpervizyon almasıdır. Diğer boyutu ise psikolojik danışman adayının ilgili kurumda yapacağı psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarına ilişkin dersin sorumlusu olan öğretim elemanından (faculty supervisor) her hafta ortalama bir saat verilen bireysel ya da üçlü süpervizyon ve her hafta ortalama bir/bir buçuk saatlik grup süpervizyonu almasıdır. Böylece, eğitim programının uygulama öncesi ve uygulama öğeleri, psikolojik danışman adaylarına bilgi ve deneyim kazandırarak onların teori ile pratiği bütünleştirmelerini sağlamaktadır (Pitts, 1992).

Eğitim programlarında uygulama derslerini tamamlayan psikolojik danışman adaylarının, “Kurum Deneyimi (Internship)” kapsamındaki uygulama gerekliliklerini de yerine getirmesi gerekmektedir (CACREP 2009). CACREP (2009), psikolojik danışman adaylarının mesleki uygulamaların içinde olmalarının ve çeşitli kurumlarda uygulamalara ilişkin deneyim kazanmalarının sağlanması açısından kurum deneyiminin önemine dikkat çekmektedir. Kurum deneyimi, 240 saati grup çalışmaları olmak üzere toplam 600 saatlik uygulamasını kapsamaktadır. Kalan 480 saatlik kısımda ise uygulama (practicum) deneyiminde olduğu gibi, uygulama sonrası her psikolojik danışman adayının uygulama sürecindeki performansının değerlendirilmesi amacıyla psikolojik danışman adaylarına süpervizyon verilmektedir. Uygulama (practicum) öğesinde olduğu gibi söz konusu süpervizyonun bir boyutunu psikolojik danışman adayının ilgili kurumda yapacağı psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarından sorumlu kurum psikolojik danışmanından (site supervisor) süpervizyon alınması ve diğer boyutunu psikolojik danışman adayının ilgili kurumda yapacağı psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarına ilişkin dersin sorumlusu olan öğretim elemanından (faculty supervisor) her hafta ortalama bir saat verilen bireysel ya da üçlü süpervizyon ve her hafta ortalama bir/bir buçuk saatlik grup süpervizyonu alınması oluşturmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde; sınıf ortamında yapılan ön uygulamalar psikolojik danışma becerilerinin tanınmasına ve kavranmasına, gerçek psikolojik danışma uygulamaları psikolojik danışma becerilerinin pekiştirilmesine, süpervizyon sürecinin sağladığı geri bildirimler ise psikolojik danışma becerilerinin parlatılmasına büyük katkıda bulunmaktadır (Hill, Stahl ve Roffman 2007; Sexton 1998). Günümüzde, yurt dışında psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma becerilerine ilişkin yeterlik düzeyleri ve bu bağlamda uygulama öncesindeki ve uygulama derslerinin bu becerileri ne düzeyde kazandırdığına ilişkin araştırmalar devam etmektedir (Adams 2006; Bradley ve Fiorini 1999; Etringer, Hillerbrand ve Claiborn 1995; Pitts 1992; Sexton 2000; Whiston ve Coker 2000). Ayrıca psikolojik danışman eğitiminde ve psikolojik danışma becerilerinin kazandırılması sürecinde eğitim programlarında, psikolojik danışma becerilerini kazandırmayı amaçlayan dersler yoluyla sınıf ortamında becerilerin kazandırılmasına ilişkin araştırmalar yapılmaktadır (Ivey, Normington, Miller, Morrill ve Haase 1968; Kasdorf ve Gustafson 1978; aktaran, Daniels 2003; Rautalionko, Lisper ve Ekehammar 2007; Russell, Crimmings ve Lent 1984, aktaran, Daniels ve Ivey 2007). Bununla birlikte, son yıllarda yapılan araştırmalar incelendiğinde, uygulama öncesindeki derslerin kaç dönemde, kaç kişilik sınıflarda ve ne tür ders içerikleriyle verilmesi gerektiğine ilişkin araştırmalara da

rastlanmaktadır (Hill ve diğerleri 2008; Hill, Sullivan, Knox ve Schlosser 2007; Hill, Stahl ve Roffman 2007).

İlgili literatür, sınıf ortamında kazandırılan bilgilere psikolojik danışma uygulaması deneyiminin eklenmesinin daha etkili psikolojik danışma yardımı sunmayı beraberinde getirdiğini de vurgulamaktadır (Stoltenberg, 1981). “Uygulayıcı” yetiştirilmenin temel amaç olduğu psikolojik danışman eğitiminde, uygulama dersleri yoluyla psikolojik danışman adayları, gerçek danışanlar ile psikolojik danışma yaparak bakış açılarını geliştirmekte ve uzmanlık becerileri kazanmaktadır (Martin, Slemon, Hiebert, Hallberg ve Cummings 1989; McNeil, Stoltenberg ve Pierce 1985).

Psikolojik yardım mesleklerinde eğitim sürecinde, psikolojik danışma yapmak önemli ve kritik bir beceri kazanma aracı olmakla birlikte tek başına yeterli değildir. Psikolojik danışma uygulaması yapmanın yanı sıra söz konusu psikolojik danışma uygulamasına ilişkin süpervizyon almak da son derece önemlidir. Psikolojik danışman adaylarının kişisel ve mesleki deneyimlerini arttırmalarını sağlayan öğretici, gelişimsel ve destekleyici yöntemleri içeren süpervizyon süreci, etik ve etkili psikolojik danışma yardımı sunabilmeye ilişkin geri bildirimleri kapsayan en önemli öğretim araçlarından biridir (Bernard ve Goodyear 1998). Bununla birlikte, psikolojik danışma uygulamasının etkili olabilmesi için etkili bir süpervizyon sürecinin önemi çeşitli araştırmacılar tarafından vurgulanmaktadır (Borders ve diğerleri 1991; McMahon ve Patton 2000; Vallance, 2004). Ayrıca psikolojik danışman adaylarına psikolojik danışma becerilerini kazandırmada süpervizyon sürecinin etkisi; kullanılan süpervizyon yöntemleri, teknikleri ve süpervizyon ilişkisi de sık sık araştırmalara konu olmaktadır (Ögren, Jonsson ve Sundin 2005; Wheeler ve Richards 2007).

3. TÜRKİYE’DE PSİKOLOJİK DANIŞMAN EĞİTİMİ KAPSAMINDA PSİKOLOJİK DANIŞMA BECERİLERİ EĞİTİMİ

3.1. Psikolojik Danışman Eğitiminde Psikolojik Danışman Adaylarına Kazandırılması Gereken Yeterlikler Kapsamında Psikolojik Danışma Becerilerinin Yeri

Türkiye’de psikolojik danışman eğitim programları incelendiğinde, söz konusu eğitimin üniversiteler tarafından Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (RPD) lisans ve lisansüstü programları yoluyla verildiği görülmektedir. Türkiye’de ilk RPD lisans programı 1965 yılında açılmıştır (Kuzgun 1993; aktaran, Doğan ve Erkan 2001). 1982 yılında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle birlikte de üniversitelerde RPD lisans programlarının sayısı her yıl artış göstermiştir. RPD lisans programlarındaki artış beraberinde psikolojik danışman eğitime ilişkin bazı araştırmaların yapılmasına yol açmıştır (Akkoyun 1995; Doğan ve Erkan 2001). Bu araştırmaların sonuçları; RPD lisans programlarının homojen olmadığını, RPD lisans programlarının üniversiteden üniversiteye farklılık gösterdiğini ortaya koymuş; homojen olmayan ve standart çekirdek bir programı içermeyen RPD lisans programlarının ortak bir psikolojik danışman kimliğini oluşturmada yetersiz kalabilecekleri ve nitelikli uygulayıcılar yetiştiremeyecekleri tartışmaları gündeme gelmiştir (Akkoyun 1995; Doğan ve Erkan 2001). Bu tartışmalar beraberinde RPD lisans programlarında bazı standartların belirlenmesi ve dahası akreditasyon sürecinin başlatılması gereğini ortaya koymuştur (Doğan 2000). Söz konusu gereklilik, RPD lisans programlarının yeniden yapılandırılması amacıyla “PDR Anabilim Dalları Toplantıları”nın kurumsallaşmasına yol açmıştır. Bu kurumsallaşmanın bir sonucu olarak 2004 yılında “Yeni Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programı” anabilim dallarını temsil eden delegeler tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir (Doğan 2004). Söz konusu yeni lisans programının esas aldığı yeterlik alanları incelendiğinde, bu yeterlik alanlarının; a) Ortak Zorunlu Dersler, b) İnsan Gelişimi/Psikolojik Temeller, c) Sosyal ve Kültürel Temeller, d) Eğitimsel Temeller, e) Yardım Becerileri, f) Grupla Çalışma Becerileri, h)

Mesleki Gelişim, ı) Bireyi Tanıma ve Değerlendirme, i) İstatistik, Araştırma ve Program Değerlendirme, j) Profesyonel Yönelim şeklinde sıralandığı görülmektedir (Doğan 2007).

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ise 2007 yılında Eğitim Fakültelerinde yürütülmekte olan lisans programlarının yeniden yapılandırılması kapsamında, yeni bir RPD lisans programı oluşturmuştur. Halen yürürlükte olan bu programın ise a) Alan ve Alan Eğitimi, b) Öğretmenlik Meslek Bilgisi ve c) Genel Kültür yeterlik alanlarını temel aldığı görülmektedir (Doğan 2007).

Genel olarak değerlendirildiğinde, geline noktada bugün Türkiye’de “psikolojik danışmanlık yeterlik alanları”na yönelik bir belirsizliğin hâkimiyetini sürdürdüğü görülmektedir. Bu durumda Türkiye’de RPD lisans programlarının hangi yeterlik alanları üzerinde ve nasıl yapılandırılması gerektiğinin hâlâ tartışmalı konulardan biri olduğu söylenebilir (Aladağ 2009; Doğan, 2007; Korkut, 2006).

3.2. Psikolojik Danışma Becerilerinin Çeşitli Tanımlamaları, Sınıflandırmaları ve Eğitim Programları

Türkiye’de psikolojik danışman eğitim programının hangi yeterlik alanlarını temel alması gerektiğinin tartışmalı konulardan biri olması, psikolojik danışman adaylarına verilen eğitimin niteliğinin belirlenmesini ve değerlendirilmesini de zorlaştırmaktadır. Ayrıca psikolojik danışman adaylarına kazandırılması hedeflenen psikolojik danışma becerilerinin henüz kültüre özgü tanımlamalarının ve sınıflamalarının yapılmaması da psikolojik danışma becerileri eğitimi konusunda sorun yaşanmasına neden olmaktadır. Yine, psikolojik danışman adaylarına psikolojik danışma becerilerini kazandırmayı hedefleyen bir beceri eğitim programının (Mikro Beceri Eğitimi, Kişiler Arası Süreci Hatırlama Tekniği, Kişilerarası İlişkileri Geliştirme, Yardım Becerileri Sistemi gibi) bulunmamasının da, Türkiye’de psikolojik danışma becerileri eğitiminin önemli eksiklerinden biri olduğu söylenebilir (Yaka, 2005).

3.3. Üniversitelerde Psikolojik Danışman Adaylarına Psikolojik Danışma Becerilerinin Kazandırılmasına İlişkin İzlenen Dersler

Türkiye’de üniversiteler psikolojik danışman yetiştirmede kritik bir öneme sahiptir. Ancak psikolojik danışman yetiştirmeyi hedefleyen RPD lisans programı incelendiğinde, A.B.D’de olduğu gibi uygulama öncesi (prepracticum), uygulama (practicum) ve kurum deneyimi (internship) şeklinde somut olarak sınıflandırılmış öğelerin tanımlanmadığı görülmektedir. Psikolojik danışma becerilerinin kazandırılması açısından psikolojik danışman eğitimindeki bu temel ve kritik öğeler ışığında, YÖK tarafından oluşturulan RPD lisans programındaki ders tanımları incelendiğinde, örneğin “Psikolojik Danışma İlke ve Teknikleri” dersinin uygulama öncesindeki bir derse, “Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması” dersinin bir uygulama dersine ve “Kurum Deneyimi” dersinin ise aynı nitelikte olmamakla beraber kurum deneyimine karşılık gelebileceği söylenebilir.

Psikolojik danışman eğitiminde sözü edilen temel öğelere yönelik, RPD lisans programındaki dersler ilişkilendirildiğinde, psikolojik danışma becerilerinin kazandırılması için uygulama öncesi bir ders olarak ele alınan “Psikolojik Danışma İlke ve Teknikleri” dersinin beşinci yarıyıldaki olduğu görülmektedir. Bu ders ile psikolojik danışma becerileri sınıf ortamında kazandırılmaya çalışılmaktadır. Ancak bu dersin içeriğinin ne şekilde yürütüldüğüne ilişkin Türkiye’de az sayıda araştırma (Aladağ, 2013; Aladağ ve Bektaş 2007; Bektaş ve Aladağ 2005; Yaka, 2011) bulunmaktadır. Psikolojik danışman adaylarına sınıf ortamında psikolojik danışma becerilerini kazandırmaya çalışan bu dersi yedinci yarıyıldaki “Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması” dersi takip etmektedir. Bu ders ile psikolojik danışman adaylarının gerçek danışmanlarla yapacakları psikolojik danışma uygulamalarının psikolojik danışma becerilerini pekiştirmesi amaçlanmaktadır. Fakat ders tanımı incelendiğinde, söz konusu psikolojik danışma uygulamasının kaç danışan ile, kaç oturum yapılacağı ve süpervizyonun ne şekilde, kaç saat verileceği gibi standartlarının belli olmadığı görülmektedir. Kurum deneyimi aşamasında ise

“çeşitli kurum ve kuruluşların (eğitim, sağlık ve endüstri) psikolojik danışma ve rehberlik birimlerinde psikolojik danışma ve rehberlik deneyimi kazandırmayı” hedefleyen “Kurum Deneyimi” dersinin sekizinci yarıyılıda verildiği görülmektedir. Fakat “psikolojik danışma ve rehberlik deneyimi kazandırmayı” amaçlayan bu derste psikolojik danışman adaylarının kaç saat “psikolojik danışma ve rehberlik uygulaması” yapacaklarının ve bu uygulamaları ne şekilde yürütüleceklerinin belli olmadığı görülmektedir. Ayrıca, “Kurum Deneyimi” dersi dâhilinde psikolojik danışma uygulaması yapılması da esasen pek beklenmemektedir. Söz konusu ders sadece ilgili kurumlara aşinalık kazandırmayı ve daha çok rehberlik ile ilgili gözlemlerde bulunmayı hedeflemektedir. Dolayısıyla, Türkiye’de RPD lisans programında yer alan “Kurum Deneyimi” dersinin içerik ve öğretim etkinlikleri açısından A.B.D’deki “Kurum Deneyimi” dersi ile pek kıyaslanacak durumda olmadığı söylenebilir. Bununla birlikte, psikolojik danışman adaylarına kurum deneyimi uygulamalarına ilişkin süpervizyon verildiği bilinmektedir. Esasen daha önce belirtildiği gibi “Kurum Deneyimi”ne ilişkin süpervizyon sürecinin iki boyutunun olması beklenmektedir. Bu boyutlardan biri psikolojik danışman adayının ilgili kurumda yapacağı psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarına ilişkin dersin sorumlusu olan öğretim elemanından (faculty supervisor) süpervizyon almasıdır. Diğer boyutu ise psikolojik danışman adayının ilgili kurumda yapacağı psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarından sorumlu kurum psikolojik danışmanından (site supervisor) süpervizyon almasıdır (CACREP 2009). Ancak ders tanımı incelendiğinde, Türkiye’de söz konusu psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarına ilişkin süpervizyonun da kim tarafından, ne şekilde ve kaç saat verileceği gibi standartlarının belli olmadığı görülmektedir.

Türkiye’de psikolojik danışman eğitiminin mevcut durumu genel olarak değerlendirildiğinde, psikolojik danışman eğitiminin yeterlik alanlarının ve temel öğelerinin belirlenmesine, ders tanımlarının ve içeriklerinin değerlendirilmesine büyük bir gereksinim olduğu söylenebilir. Ayrıca, psikolojik danışman eğitiminin kritik yeterlik alanlarından biri olan psikolojik danışma becerilerinin lisans programları kapsamında ne tür derslerle ve nasıl kazandırılmaya çalışıldığına ortaya konmasına ihtiyaç duyulduğu da görülmektedir. Bu bağlamda, Türkiye’de psikolojik danışma becerileri konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde, araştırmaların genel olarak empatik beceri düzeyi ve empatik eğilim üzerinde odaklandığı görülmektedir (Aydın, 1996; Köseoğlu, 1994; Sargın, 1993; Ünal, 1997; Yıldırım, 1992). Günümüzde ise psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma becerileri ile ne düzeyde donanmış olarak mezun olduklarına ilişkin araştırmaların sınırlı sayıda da olsa yapılmaya başlandığı görülmektedir (örneğin, Aladağ ve Bektaş 2009; Yaka 2005). Bu araştırmaların az sayıda olmasının en önemli nedeni, son yıllara kadar psikolojik danışmanların ve psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma becerilerine ilişkin yeterlik düzeylerini ortaya çıkaracak ölçme araçlarının bulunmaması olduğu söylenebilir. Bu sorunun çözümüne yönelik ilk adım, Yaka (2005) tarafından Psikolojik Danışma Beceri Ayırt Etme Ölçeği’nin Türkçe’ye uyarlanması olmuştur. Bununla birlikte, psikolojik danışma becerilerine ilişkin psikolojik danışma becerilerinin sınıf ortamında kazandırılmasının ve psikolojik danışma uygulamaları ve süpervizyon süreci yoluyla pekiştirilmesinin son yıllarda daha sık araştırılan konular olduğu söylenebilir. Psikolojik danışma becerilerinin uygulama öncesi dersler ile kazandırılması (Aladağ ve Bektaş 2007; Bektaş ve Aladağ 2005); bu becerilerin pekiştirilmesinde psikolojik danışma uygulamalarının (Aladağ ve Bektaş 2007; 2009; Denizli, Aladağ, Bektaş, Cihangir-Çankaya ve Özeke-Kocabaş, 2009) ve süpervizyon sürecinin (Aladağ ve Bektaş 2007; 2009; Denizli, Aladağ, Bektaş, Cihangir-Çankaya, Özeke-Kocabaş, 2009; Kavas 2006; Özkan, Anjel ve Soysal 2009) önemi ve etkililiği konularında araştırmalar olsa da bu çalışmalar henüz sınırlı sayıdadır. Bununla birlikte, Türkiye’de yapılan araştırmaların çoğunlukla uygulayıcı psikolojik danışmanlarla (Bikos, Uruk, Sun, Kararımak ve Denizli 2003; Yaka, 2005) yürütüldüğü; psikolojik danışman adayları ile yürütülen araştırmaların (Denizli, 2010; Sanberk, 2010) ise az sayıda olduğu görülmektedir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada Türkiye ve A.B.D'deki psikolojik danışma becerileri eğitime yönelik mevcut durumun karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye'deki RPD lisans programlarının tarihsel gelişimi incelendiğinde, psikolojik danışma becerileri, psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyon derslerinin rehberlik derslerine kıyasla ikincil bir rolde olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, Türkiye'de RPD lisans programının hangi yeterlik alanları üzerinde ve nasıl yapılandırılması gerektiğinin hâlâ tartışmalı konulardan biri olduğu da bilinmektedir (Aladağ, 2009; Doğan, 2007; Korkut, 2006). Oysaki üniversitelerde psikolojik danışman yetiştirmeyi hedefleyen RPD lisans programının “psikolojik danışmanlık yeterlik alanları” temeline dayandırılması gerektiği açıktır (Doğan, 2004; 2007). Bu bağlamda, ilk adım olarak Türkiye'de “psikolojik danışmanlık yeterlik alanları”nın belirlenmesine yönelik “psikolojik danışmanlık iş analizi” yapılabileceği ve böylece belirlenen yeterlik alanları ışığında RPD lisans programının yeniden yapılandırılabilmesi düşünülmektedir (Doğan, 2007). Bununla birlikte, Türkiye'de psikolojik danışma becerileri eğitimi incelendiğinde, söz konusu eğitimin önemli eksiklerinden birinin psikolojik danışman adaylarına psikolojik danışma becerilerini kazandırmayı hedefleyen bir beceri eğitim programının (Mikro Beceri Eğitimi, Kişiler Arası Süreci Hatırlama Tekniği, Kişilerarası İlişkileri Geliştirme, Yardım Becerileri Sistemi gibi) bulunmaması olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda, bir sonraki adımın kültüre özgü beceri eğitim programlarının geliştirilmesi veya söz konusu beceri eğitim programlarının ülkemiz koşullarına uyarlanması olduğu düşünülmektedir.

Üniversitelerde psikolojik danışma becerilerinin kazandırılması amacıyla izlenen dersler incelendiğinde, Türkiye'de RPD lisans programında yer alan psikolojik danışma becerilerini kazandırmayı amaçlayan “uygulama öncesi” dersin sadece bir yarıyıl olarak plânlandığı görülmektedir. Oysaki ilgili literatür son yıllarda uygulama öncesi derslerin sürelerinin uzatılması gerektiği görüşünü ileri sürmektedir (Bektaş ve Aladağ 2005; Hill ve diğerleri 2008; Hill, Stahl ve Roffman 2007; Hill, Sullivan, Knox ve Schlosser, 2007). Bu bağlamda, RPD lisans programındaki uygulama öncesindeki dersler, bir yarıyıldaki temel psikolojik danışma becerilerinin kazandırılması ve pekiştirilmesi; izleyen yarıyıldaki ileri düzey psikolojik danışma becerilerinin kazandırılması şeklinde plânlanabilir. Bununla birlikte, Türkiye ve A.B.D'deki psikolojik danışman eğitim programları içerisindeki “uygulama” dersleri incelendiğinde ise A.B.D'de psikolojik danışman adaylarının uygulama öncesi derslerde öğrendikleri psikolojik danışma becerilerini pekiştirebilmeleri için eğitimleri sırasında gerçek danışmanlar ile psikolojik danışma uygulamaları yapmalarının programın ayrılmaz bir parçası olduğu ve yapacakları psikolojik danışma uygulamasına yönelik belirgin standartlar getirildiği görülmektedir. Fakat Türkiye'de uygulama derslerinin ders tanımları incelendiğinde, psikolojik danışma uygulamasının kaç danışan ile ve kaç oturum yapılacağı gibi temel noktalara ilişkin standartların dâhi belirlenmediği görülmektedir. Bu nedenle, Türkiye'de uygulama derslerinin “uygulama standartları”nın belirlenmesi bir zorunluluk gibi görünmektedir. Dahası, RPD lisans programında yer alan “Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması” adlı uygulama dersinin sadece bir yarıyıl olarak planlandığı görülmektedir. Oysaki Türkiye'de lisans programları ile “uygulayıcı”lar yetiştirilmektedir. Bu bağlamda, RPD lisans programındaki uygulama dersinin en az iki yarıyıl ile denk gelecek şekilde yürütülmesi; psikolojik danışman adaylarının mezun olmadan önce gördükleri danışan sayısının ve yapacakları psikolojik danışma uygulaması sayısının artırılması gerektiği düşünülmektedir. Buna ek olarak, psikolojik danışma uygulaması derslerinin diğer bir önemli boyutunu oluşturan süpervizyon sürecinin içeriğinin ve standartlarının da tanımlanmadığı; süpervizyon sürecinin kim tarafından, kaç öğrenci ile, hangi süpervizyon yönteminin/yöntemlerinin kullanılarak yürütüleceğinin de belirgin olmadığı görülmektedir. Bu nedenle, Türkiye'de psikolojik danışma uygulaması kapsamında yürütülen süpervizyon süreçlerinde ne tür eksiklikler olduğunun belirlenmesi için geniş ölçekli betimsel

araştırmaların yapılması ve “süpervizyon standartları”nın belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışmada varılan sonuçlar değerlendirildiğinde, psikolojik danışman eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturan psikolojik danışma becerileri eğitiminin Türkiye’de yeteri kadar nitelikli olduğunu söylemek güçtür. Psikolojik danışma becerileri eğitiminin psikolojik danışman eğitiminin ayrılmaz bir parçası olduğu düşünüldüğünde, psikolojik danışma becerileri eğitiminin yapılandırılmasına ve daha etkili yürütülmesine ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu nedenlerle, farklı araştırma desenleri kullanılarak psikolojik danışma becerileri eğitiminin daha etkili yürütülmesi için araştırmalar yapılmasının ilgili literatüre büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5. KAYNAKLAR

- Adams, S. (2006). Does CACREP accreditation make a difference? A look at NCE results and answers. *Journal of Professional Counseling: Practice, Theory, and Research*, 34, 66–76.
- Akkoyun, F. (1995). PDR’de ünvan ve program sorunu: Bir inceleme ve öneriler. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2, 1-21.
- Aladağ, M. (2009). *Psikolojik danışman eğitiminde psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyonu standartları*. VIII. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalları Toplantısı’nda sözel bildiri olarak sunuldu, Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye.
- Aladağ, M. (2013). Rehberlik ve psikolojik danışmanlık lisans programlarında psikolojik danışma uygulaması öncesinde psikolojik danışma becerileri eğitimi: Betimsel bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 55-79.
- Aladağ, M., & Bektaş, D. Y. (2009). Examining individual-counseling practicum in a Turkish undergraduate counseling program. *Eurasian Journal of Educational Research*, 37, 53-70.
- Aladağ, M. ve Bektaş, D. Y. (2007). *Psikolojik danışman eğitiminde psikolojik danışma becerilerinin kazandırılması*. IX. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunuldu, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Aydın, A. (1996). *Empatik becerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Baker, S. B., Daniels, T. G., & Greeley, A. T. (1990). Systematic training of graduate-level counselors: Narrative and meta-analytical reviews of three major programs. *The Counseling Psychologist*, 18, 355–421.
- Bektaş, D. Y. ve Aladağ, M. (2005). *Psikolojik danışma ilke ve teknikleri dersinin kapsamı ve işleniş*. VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunuldu, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Bernard, J. M., & Goodyear, R. K. (2004). *Fundamentals of clinical supervision*. Boston: Pearson Education Inc.
- Bikos, L. H., Uruk, A., Sun, Z. E., Kararımak, Ö. ve Denizli, S. (2003). *Psikolojik danışma sürecinde kullanılan yardım becerilerinin yardım becerileri sistemine göre incelenmesi: Uluslar arası bir karşılaştırma*. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunuldu, İnönü Üniversitesi, Malatya, Türkiye.
- Blocher, D. H. (1983). Toward a cognitive developmental approach to counseling supervision. *The Counseling Psychologist*, 11, 27-34.
- Borders, L. D., Bernard, J. M., Dye, H. A., Fong, M. L., Henderson, P., & Nance, D. W. (1991). Curriculum guide for training counseling supervisors: Rationale, development, and implementation. *Counselor Education and Supervision*, 31(1), 58-80.
- Bradley, C., & Fiorini, J. (1999). Evaluation of counseling practicum: National study of programs accredited by CACREP. *Counselor Education and Supervision*, 39(2), 110-119.
- Brown, S. D., & Lent, R. W. (2008). Handbook of counseling psychology. In N. Ladany, & A. G. Inman (Eds.), *Developments in counseling skills training and supervision* (pp. 338-354). John Wiley and Sons, Inc.

- CACREP Psikolojik Danışmanlık ve İlgili Programların Akreditasyonu Konseyi (The Council for Accreditation of Counseling and Related Programs [CACREP]) Standartları (2009). Retrieved October 12, 2010, from <http://67.199.126.156/doc/2009%20Standards.pdf>.
- Carkhuff, R. R. (2000). *The art of helping in the 21st century*. U.S.A.: Human Resource Development Press, Inc.
- Cormier, S., & Nurius, P. S. (2003). *Interviewing and change strategies for helpers: Fundamental skills and cognitive behavioral interventions*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Daniels, T. (2003). *A review of research on microcounseling: 1967-present*. Pacific Grove: Brooks/Cole.
- Daniels, T. (1994). Assessing counsellor training programs. *Guidance and Counseling*, 9.
- Daniels, T., & Ivey, A. (Eds.) (2007). *Microcounseling: Making skills training work in a multicultural world*. USA, Illinois, Springfield: Charles C. Thomas Publisher.
- Denizli, S. (2010). *Danışanların algıladıkları terapötik çalışma uyumu ve oturum etkisi düzeylerinin bazı değişkenlere göre yordanması: Ege Üniversitesi örneği*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Denizli, S., Aladağ M., Bektaş, D. Y., Cihangir-Çankaya, Z. ve Özeke-Kocabaş, E. (2009). *Psikolojik danışman eğitiminde bireyle psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyonu: Ege Üniversitesi Örneği*. X. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunuldu, Çukurova Üniversitesi, Adana, Türkiye.
- Doğan, S. (2007). *"Lisans düzeyinde psikolojik danışman yetiştirme modeli"nin geliştirilmesi üzerine düşünceler*. IX. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunuldu, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Doğan, S. (2004). *Yeni psikolojik danışma ve rehberlik lisans programı ve ders tanımları*. VIII. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalları Toplantısı'nda sözel bildiri olarak sunuldu, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye.
- Doğan, S. (2000). Psikolojik danışman yetiştirmede akreditasyonun gereği ve bir model önerisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2, 31-38.
- Doğan, S., ve Erkan, S. (2001). *Türkiye'de psikolojik danışman eğitimi profili: Mevcut durum, sorunlar ve çözüm önerileri*. VI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Egan, G. (Eds.) (1997). *Kişilerarası ilişkiler kurmada ve kişisel yardım hizmetini vermede sistematik bir model*. Ankara: Form Ofset.
- Etringer, B. D., Hillerbrand, E., & Claiborn, C. D. (1995). The transition from novice to expert counselor. *Counselor Education and Supervision*, 35(1), 4-17.
- Gibson, R. L., & Mitchell, M. H. (2008). *Introduction to counseling and guidance*. New Jersey: Upper Saddle River.
- Gladding, S. T. (2000). *Counseling; A comprehensive profession*. New Jersey: Prentice Hall.
- Granello, D. H., & Hazler, R. J. (1998). A developmental rationale for curriculum order and teaching styles in counselor education programs. *Counselor Education and Supervision*, 38(2), 89-105.
- Hackney, H., & Cormier, S. (2005). *The professional counselor: A process guide to helping*. Boston: Pearson Education Inc.
- Hill, C. E., & O'Brien K. M. (1999). *Helping skills: Facilitating exploration, insight and action*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Hill, C. E., Roffman, M., Stahl, J., Friedman, S., Hummel, A., & Wallace, C. (2008). Helping skills training for undergraduates: Outcomes and prediction of outcomes. *Journal of Counseling Psychology*, 55(3), 359-370.
- Hill, C. E., Stahl, J., & Roffman, M. (2007). Training novice psychotherapists: Helping skills and beyond. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 44(4), 364-370.
- Hill, E. C., Sullivan, C., Knox, S., & Schlosser, L. Z. (2007). Becoming psychotherapists: Experiences of novice trainees in a beginning graduate class. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 44(4), 434-449.
- Ivey, A. E., & Ivey, M. B. (2003). *Intentional interviewing and counseling: Facilitating client development in a multicultural society*. Pacific Grove: Brooks/Cole.
- Ivey, A., Normington, C. J., Miller, C. D., Morrill, W. H., & Haase, R. F. (1968). Microcounseling and attending behavior: An approach to prepracticum counselor training. *Journal of Counseling Psychology*, 15(1).

- Kavas, A. B. (2006). *Bireysel ve grupla psikolojik danışma uygulamalarına yönelik bir değerlendirme: Kazanılan beceriler, süreç ve öneriler*. I. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulamaları Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunuldu, Mersin Üniversitesi, Mersin, Türkiye.
- Korkut, F. (2006). Counselor education, program accreditation and counselor credentialing in Turkey. *International Journal for the Advancement of Counseling*, 29(1), 11-20.
- Köseoğlu, S. M. (1994). *Psikolojik danışmanların empatik becerilerinin ve kişilik özelliklerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Levitov, J. E., Fall, K. A., & Jennings, M. C. (1999). Counselor clinical training with client-actors. *Counselor Education and Supervision*, 38(4), 249-259.
- Loganbill, C., Hardy, E., & Delworth, U. (1982). Supervision: A conceptual model. *The Counseling Psychologist*, 10, 3-42.
- Longborg, S., Daniels, J. A., Hammond, S. G., Houghton-Wenger, B., & Brace, J. (1991). Counselor and client verbal response mode changes during initial counseling sessions. *Journal of Counseling Psychology*, 38(4), 394-400.
- Martin, J., Slemon, A. G., Hiebert, B., Hallberg, E. T., & Cummings, A. L. (1989). Conceptualizations of novice and experienced counselors. *Journal of Counseling Psychology*, 36(4), 395-400.
- Mayfield, W. A., Kardash, C. M., & Kivlighan, D. M. (1999). Differences in experienced and novice counselors' knowledge structures about clients: Implications for case conceptualization. *Journal of Counseling Psychology*, 46(4), 504-514.
- McMahon, M., & Patton, W. (2000). Conversations on clinical supervision: Benefits perceived by school counselors. *British Journal of Guidance and Counseling*, 28(3), 339-351.
- McNeill, B. W., Stoltenberg, C. D., & Pierce, R. A. (1985). Supervisees' perceptions of their development: A test of Counselor Complexity Model. *Journal of Counseling Psychology*, 32(4), 630-633.
- Ögren, M. L., Jonsson, C. O., & Sundin, E. C. (2005). Group supervision in psychotherapy: The relationship between focus, group climate and perceived attained skill. *Journal of Clinical Psychology*, 61(4), 373-388.
- Özkan, R., Anjel, M., Soysal, A. (2009). *Türkiye'de rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında gözetim/süpervizyon "Bir durum saptaması"*. X. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Çukurova Üniversitesi, Adana, Türkiye.
- Pitts, J. H. (1992). Organizing a practicum and internship program in counselor education. *Counselor Education and Supervision*, 31(4), 196-207.
- Rautalionko, E., Lisper, H., & Ekehammar, B. (2007). Reflective listening in counseling: Effects of training time and evaluation social skills. *American Journal of Psychotherapy*, 61(2), 191-209.
- Sanberk, İ. (2010). *Psikolojik danışman-danışan ilişkisinin çözümlenmesi ve bazı süreç sonuç değişkenleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana, Türkiye.
- Sargın, N. (1993). *Rehber öğretmenlerin empati düzeylerinin geliştirilmesine ilişkin bir model önerisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Sexton, T. L. (2000). Reconstructing clinical training: In pursuit of evidence-based clinical training. *Counselor Education and Supervision*, 39(4), 218-227.
- Sexton, T. L. (1998). Reconstructing counselor education: Supervision, teaching, and clinical training revisited. *Counselor Education and Supervision*, 38(1), 2-5.
- Stoltenberg, C. (1981). Approaching supervision from a developmental perspective: The counselor complexity model. *Journal of Counseling Psychology*, 28(1), 59-65.
- Truax, C. B., & Carkhuff, R. R. (1967). *Toward effective counseling and psychotherapy: Training and practice*. Chicago: Adline Publishing Company.
- Urbani, S., Smith, M. R., Maddux, C. D., Smaby, M. H., Torres-Rivera, E., & Crews, J. (2002). Skills-based training and counseling self-efficacy. *Counselor Education and Supervision*, 42(2), 92-106.
- Ünal, G. (1997). *Psikolojik danışma ve rehberlik eğitimi alan öğrencilerin empatik eğilimlerinde gözlenen değişimler (Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Vallance, K. (2004). Exploring counsellor perceptions of the impact of counseling supervision on clients. *British Journal of Guidance and Counseling*, 32, 559-574.

- Wheeler, S., & Richards, K. (2007). The impact of clinical supervision on counsellors and therapists, their practice and their clients: A systematic review of the literature. *Counseling and Psychotherapy Research*, 7(1), 54-65.
- Whiston, S. C., & Coker, J. K. (2000). Reconstructing clinical training: Implications from research. *Counselor Education and Supervision*, 39(4), 228-253.
- Yaka, B. (2005). *Psikolojik danışmanların temel psikolojik danışma becerilerine ilişkin yeterlik düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Yaka, B. (2011). Mikro beceri eğitimi programının psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma becerilerine etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Yıldırım, İ. (1992). Psikolojik danışma ve rehberlik programı öğrencileri ile psikoloji programı öğrencilerinin empatik eğilim ve empatik beceri düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 193-208.

Extended Abstract

One of the most fundamental aspects of effective counseling is to be an effective counselor. Being an effective counselor requires both having certain theoretical knowledge and skills, and integrating these through counseling practices. The way of teaching these skills to counselor trainees and giving them the opportunity to practice these skills is counselor education. In counselor education, the United States has a considerably superiority especially when elements and quality of this education are concerned. Because the counseling profession was born in the United States and the United States played a critical role in the spread of the counseling profession over other countries and in its development. For this reason, in this study the current situation of counseling skills training were described first in the United States and then in Turkey. Consequently, the results obtained from the study were discussed in the lights of national and international literature and some suggestions were proposed regarding counseling skills training in Turkey.

Counselor education is provided through graduate programs in the United States. These programs are dependent on certain standards which are determined by The Council for Accreditation of Counseling and Related Programs. According to these standards, a counselor education program must include eight common core curricular areas. These are, a) professional identity, b) social and cultural diversity, c) human growth and development, d) career development, e) helping relationships, f) group work, g) assessment, h) research and program evaluation. "Helping relationships" studies that provide an understanding of the counseling process in a multicultural society, including all of the following: a) an orientation to wellness and prevention as desired counseling goals, b) counselor characteristics and behaviors that influence helping processes, c) essential interviewing and counseling skills, d) counseling theories that provide the student with models to conceptualize client presentation and that help the student select appropriate counseling interventions. Students will be exposed to models of counseling that are consistent with current professional research and practice in the field so they begin to develop a personal model of counseling, e) a systems perspective that provides an understanding of family and other systems theories and major models of family and related interventions, f) a general framework for understanding and practicing consultation, and g) crisis intervention and suicide prevention models, including the use of psychological first aid strategies. As is seen, "counseling skills" have an important place within "helping relationships". Nevertheless, reviewing the literature, it is seen that counseling skills have been defined and classified by different theorists in the United States and numerous systematic and structured counseling skills training programs have been developed to teach counseling skills. When counselor education programs at universities are examined, it is seen that counseling skills training has been composed of three main elements such as prepracticum, practicum and internship. Considering the so-called elements, prepracticum courses make great contribution to the comprehension of counseling skills, practices with real clients make great contribution to integrating of counseling skills and supervision makes great contribution to polishing of counseling skills.

When counselor education programs in Turkey are examined, it is seen that counselor education is provided through Guidance and Psychological Counseling undergraduate programs. But these programs are not dependent on certain standards. Furthermore, it is seen that there is still an uncertainty about common core curricular areas of these programs. Nevertheless, it is known that counseling skills have not been defined and classified yet. In addition to this, systematic and structured counseling skills training programs have not been developed to teach counseling skills to counselor trainees in Turkey. This situation increases the importance of teaching counseling skills to counselor trainees at universities in Guidance and Psychological Counseling undergraduate programs. But, reviewing the course contents of

Guidance and Psychological Counseling undergraduate programs, it is observed that prepracticum, practicum and internship courses are not concretely described and there are not certain standards in the course contents.

In brief, when the historical development of Guidance and Psychological Counseling undergraduate programs in Turkey is examined, it is seen that counseling skills, counseling practices and supervision courses have a secondary role in comparison to guidance courses. Nevertheless, it is also known that which common core curricular areas should be included in Guidance and Psychological Counseling undergraduate programs is still one of the controversial issues. In this context, as the first step, it is thought that “common core curricular areas of counseling profession” in Turkey should be determined, and thus undergraduate programs should be structured again in view of the determined common core curricular areas. However, the next step is thought to be the development of systematic and structured counseling skills training programs or adjustment of these programs to the conditions of Turkey. However, when the courses aiming at teaching counseling skills at universities are examined, the prepracticum course in Guidance and Psychological Counseling undergraduate program in Turkey is observed to have been planned for only one term. Whereas, related literature has recently put forward the opinion that length of the prepracticum courses should be extended. In this context, prepracticum courses in Guidance and Psychological Counseling undergraduate program should be planned as teaching “basic counseling skills” in one term and as teaching “advanced counseling skills” in the following term. However, when the “practicum” courses are examined in Guidance and Psychological Counseling undergraduate program in Turkey and in the United States, it is observed that in Turkey, unlike the United States, there is no standard with counseling practices and supervision courses. For this reason, studies aiming at determining the standards of counseling practices and supervision should be conducted.

In a conclusion, the results indicated that counseling skills training was not conducted in a qualitative manner within the scope of counselor education in Turkey. Considering counseling skills training is the integral part of counseling education, it is suggested that counseling skills training should be structured again for more effective counseling skills training in Turkey. Based on this, it is believed that further studies which will be conducted with different research designs will contribute a lot to counseling skills training literature in Turkey.

Kaynakça Bilgisi

Meydan, B. (2014). Psikolojik danışman adaylarına psikolojik danışma becerilerinin kazandırılması: karşılaştırmalı bir inceleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 29(3), 110-123.

Citation Information

Meydan, B. (2014). Teaching counseling skills to counselor trainees: a comparative study. [in Turkish]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 29(3), 110-123.